

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΖΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΒΑΣΤΙΚΟΓΛΟΥ

Αγωνιστής του θεάτρου
και της ζωής

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Κωνσταντινούπολη – Αθήνα (1913-1949)	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Τασκένδη (1949-1956).....	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Μόσχα (1956-1965)	149
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Ελλάδα (1965-1967).....	223
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
Παρίσι (1967-1978)	281
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Ελλάδα (1978-1990).....	347
Σημειώσεις	413
Καλλιτεχνικό έργο - Μια σύνοψη	457
Κατάλογος φωτογραφικών αρχείων.....	474
Κατάλογος μαρτυριών	475
Ευρετήριο	477

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κωνσταντινούπολη – Αθήνα
(1913-1949)

Ο Γεώργιος-Λέανδρος Σεβαστίκογλου καταγόταν από μια μεσοαστική οικογένεια Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Γεννήθηκε στη συνοικία του Μουχλίου, στο Φανάρι, στις 12 Οκτωβρίου 1913, σχεδόν έναν χρόνο πριν ξεσπάσει ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος.

Ο πατέρας του Αναστάσιος, γιος του Γεωργίου Σεβαστίκογλου και της Αθηνάς Καλφοπούλου, ήταν λογιστής και εργαζόταν στην οικογενειακή επιχείρηση εμπορίας ελαίων ενός θείου του. Η μητέρα του ήταν κόρη του αρχιτέκτονα Προδρόμου Κάλφογλου και της Μαριγώς Κωνσταντινίδου.

Έζησε τα παιδικά του χρόνια στο Μακροχώρι, ένα προάστιο της Κωνσταντινούπολης με πληθυσμό τεσσάρων χιλιάδων κατοίκων. Η οικογένεια εγκαταστάθηκε εκεί το 1915. Το Μακροχώρι, κτισμένο στη θέση του βυζαντινού Εβδόμου, αποτελούσε σημαντικό προάστιο για τον ελληνισμό έως το 1922, φιλοξενώντας μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινότητας.

Την εποχή εκείνη, σύμφωνα με τους καταλόγους του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατοικούσαν στον «Νομό Κωνσταντινουπόλεως» τριακόσιες εξήντα πέντε χιλιάδες Έλληνες, το ένα τέταρτο δηλαδή του συνολικού πληθυσμού του νομού. Δίπλα στους Έλληνες ζούσαν, εκτός από τους Τούρ-

κους, χιλιάδες Αρμένιοι, Εβραίοι, Λεβαντίνοι, Αλβανοί, Γεωργιανοί, Βούλγαροι, Κιρκάσιοι και άλλοι λαοί. Στο Φανάρι υπήρχαν ακόμη μεγάλα πετρόκτιστα αρχοντικά, όπου στέγαζαν παλαιές ελληνικές αριστοκρατικές οικογένειες. Το μεγαλύτερο όμως μέρος των Ελλήνων έμεινε στα προάστια. Η ελληνική κοινότητα διέθετε πολιτιστικές λέσχες και σημαντικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως ήταν η Μεγάλη του Γένους Σχολή, το Ιωακείμειο και το Ζάππειο Παρθεναγωγείο, η Μαράσλειος Αστική Σχολή, το Ζωγράφειο Γυμνάσιο Αρρένων, ο Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος, ο Σύλλογος Ερμής, η φημισμένη Θεολογική Σχολή της Χάλκης κ.ά. Γενικότερα, στην ευρύτερη περιοχή της Κωνσταντινούπολης εξακολουθούσε να υπάρχει σημαντική εμπορική και πολιτιστική δραστηριότητα.

Το θέατρο αποτελούσε ένα από τα πιο ζωντανά κομμάτια της καλλιτεχνικής ζωής της πρωτεύουσας, και ιδιαίτερα της ελληνικής παροικίας, μέχρι το 1920, οπότε άρχισε να φθίνει. Πλήθος ελληνικών αλλά και ξένων θιάσων επισκέπτονταν την Κωνσταντινούπολη, προσφέροντας παραστάσεις όλων των ειδών (δράματα, κωμωδίες, μελοδράματα, οπερέτες κ.λπ.). Το κοινό ενημερωνόταν από τον Τύπο για τα διάφορα θεάματα, που μπορούσε να παρακολουθήσει είτε στα θέατρα είτε σε καφωδεία και κινηματογράφους. Παράλληλα, λειτουργούσαν στην Πόλη ελληνικοί ερασιτεχνικοί θιάσοι, ενώ διοργανώνονταν επίσης διάφοροι θεατρικοί διαγωνισμοί.

Αυτή η κοσμοπολίτικη κουλτούρα αλλά και το όλο περι-

βάλλον, κράμα ανατολίτικων και δυτικών στοιχείων, επηρέασαν τη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής ταυτότητας του Γιώργου Σεβαστίκογλου αλλά και υπήρξαν ίσως οι πιο πολύτιμες αποσκευές για τον ίδιο, όταν αργότερα, κάτω από το βάρος της ιστορικής συγκυρίας, υποχρεώθηκε να ζήσει εξόριστος σε διάφορες χώρες για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του.

Έξι χρόνια μετά τη γέννηση του Γιώργου Σεβαστίκογλου γεννήθηκε ο δεύτερος γιος, ο Γιάννης. Ο Γιάννης Σεβαστίκογλου σπούδασε Ιατρική στην Αθήνα, ειδικεύτηκε στην ορθοπαιδική, έφυγε με υποτροφία για τη Σουηδία και έζησε με την οικογένειά του στη Στοκχόλμη από το 1950 μέχρι το τέλος της ζωής του, το 2011. Η σχέση του Γιώργου Σεβαστίκογλου με τον μικρότερο αδελφό του ήταν πάντα πολύ στενή και γεμάτη αγάπη και από τις δύο πλευρές. «Πολλά πολλά συγχαρητήρια στο “ντοτόρε” αδελφό μου. Τα ’λεγα και καμάρωνα στο θέατρο για τα άριστά του» έγραφε το 1946 από τη θεατρική περιοδεία του στη Θεσσαλονίκη στη γυναίκα του, την Άλκη Ζέη, που βρισκόταν στην Αθήνα. Οι σχέσεις ανάμεσα στις δύο οικογένειες εξακολουθούν να είναι στενές μέχρι σήμερα.

Ο Γιώργος Σεβαστίκογλου φοίτησε στην Αστική των Αρρένων Σχολή της Ορθοδόξου Κοινότητας Μακροχωρίου έως και την Ε΄ τάξη του δημοτικού σχολείου. Από τις πρώτες τάξεις ήταν φανερό η έφεσή του στη γνώση, όπως και η

Πιστοποιητικό γέννησης
Γ. Σεβαστιουλου.

«ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΝ»
Ε' δημοτικού,
Αστική των Αρρένων Σχολή,
1924.

ΑΡΙΘ. ΜΗΤΡ. 794
ΒΑΘΜΑ. 11

ΑΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΣΧΟΛΗ
ΤΗΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΝ

Ὁ Γεώργιος Ἀναστασιου Σεβαστιουλου
ἐτὸν 11 μαθητῆς τῆς Ε' τάξεως διακρίσας πάντα τὸ ἐν τῇ αὐτῇ
ταύτῃ διδασκόμενα μαθήματα καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους εἰς
αὐτὰ ἐξετάσθεις ἠξιώθη γενναίως μὲν τοῦ βαθμοῦ **ἀριστα** δὲ εἰς τὰ:

Θρησκευτικῶν... 8 ἀριστα	Κοινωνικῶν... 8 ἀριστα	Γραμματικῶν... 9 ἀριστα
Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα	Τουρκ. Γενικοῦ... 9 ἀριστα	Γαλλικῶν... 9 ἀριστα
Τουρκικῶν... 10 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 8 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Συνθέσεως... 9 ἀριστα	Πραγμασιῶν... 8 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Ἀριθμητικῶν... 8 ἀριστα	Καλλιγραφικῶν... 8 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Γεωμετρικῶν... 9 ἀριστα	Ἱστορικῶν... 9 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Ἱστορικῶν... 7 πρὸς ἀριστα	Γεωμετρικῶν... 9 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Φυσ. Παιδείας... 8 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 9 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα
Φυσ. Ἱστορίας... 8 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 9 ἀριστα	Ἑλληνικῶν... 7 πρὸς ἀριστα

Ἐν Μακροχωρίῳ, τῆς 30^{ης} Ἰουνίου 1924.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γε. Γεωργαντακοῦ

بد نومبر ۱۹۲۴
مجلس جماعتی ذکور مکتبی

مقری کوی روم جماعتی ذکور مکتبی

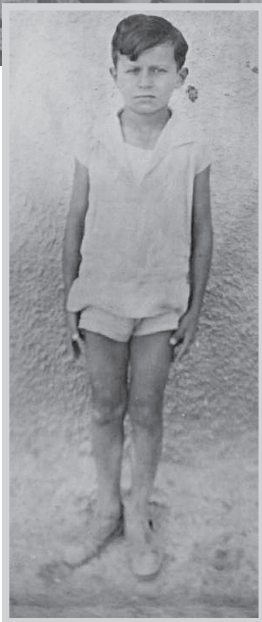
(مکتبہ اسلامیہ)

پندرہ دسمبر ۱۹۲۴ء کو
مقری کوی روم جماعتی ذکور مکتبی
میں حاضر ہو کر امتحان کیا گیا اور
تمام امتحان صحیح طریقہ سے
پورا کیا گیا اور ان کے پاس
مقامی مدرسہ اسلامیہ میں
پندرہویں درجہ دیا گیا۔

دوسرے مفرداتی:

معلومات دینیہ... ۸	تورکیا تاریخ... ۸	تورک زبان... ۸
عقیدہ رومیہ... ۸	تورکیا جغرافیائی... ۸	عربی (لاعی) ۸
روحیہ... ۸	تورک زبان... ۸	عربی (لاعی) ۸
تورک زبان... ۸	تورک زبان... ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸
عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸	عربی (لاعی) ۸

مجلس ذکور روم جماعتی ذکور مکتبی
مقری کوی روم جماعتی ذکور مکتبی

Φωτογραφίες
από την παιδική του
ηλικία στην
Κωνσταντινούπολη
με τη μητέρα
και τον πατέρα του.

ιδιαίτερη κλίση του στις γλώσσες. Στην Κωνσταντινούπολη διδάχτηκε ελληνικά, τουρκικά και γαλλικά. Τις αναμνήσεις του από το μάθημα των γαλλικών αφηγήθηκε αργότερα ο ίδιος στον σκηνοθέτη Γιάννη Κακλέα:¹

Ήξερα καλά γαλλικά, γιατί στην Κωνσταντινούπολη με είχαν βάλει από νωρίς να παρακολουθήσω το λεγόμενο «προσχολικό». Εκεί μαθαίναμε γαλλικά από τους «φρέρηδες» –όπως τους λέγαμε–, δηλαδή δασκάλους που ήταν ρασσοφόροι. Κάναμε μάθημα αρκετές ώρες την ημέρα με πολλές ασκήσεις και μπορούσαμε να μιλάμε μεταξύ μας μόνο στα γαλλικά. Θυμάμαι μάλιστα ότι το μάθημα μου άρεσε ιδιαίτερα και για έναν επιπλέον λόγο: Τα τμήματα χωρίζονταν αυστηρά σε αρρένων και θηλέων. Επειδή όμως δεν πήγαιναν πολλά αγόρια στα γαλλικά, δεν υπήρχε ειδικό τμήμα, κι έτσι κάναμε το μάθημα μαζί με τις Τουρκάλες. Τότε ακόμη Έλληνες και Τούρκοι δεν ήταν στα μαχαίρια... Γενικότερα αυτή η επαφή μου με τα τουρκικά ήταν σημαντική εμπειρία για μένα.

Στα παιδικά του χρόνια δεν αναφερόταν συχνά με λεπτομέρειες –σχολίασε η κόρη του Ειρήνη στη μαρτυρία της–, αλλά έδινε πάντα την εντύπωση ότι ήταν ευχάριστα και αρκετά ξέγνοιαστα. Άλλωστε, οι διαρκώς μεταβαλλόμενοι συσχετισμοί στη διεθνή πολιτική σκηνή της εποχής είχαν αφήσει αρκετά ανεπηρέαστη ακόμη την Κωνσταντινούπολη και ο τρόπος ζωής των Ελλήνων δεν είχε υποστεί σημαντικές μεταβολές. Σύντομα, βέβαια, το τοπίο θα άλλαζε δραματικά.

Για τις πρώτες συγγραφικές και σκηνοθετικές του απόπειρες, όταν ήταν ακόμη στο δημοτικό, ο Γιώργος Σεβαστίκογλου σχολίασε στον Γιάννη Κακλέα:

Η πρώτη μεταφραστική μου δουλειά ήταν σε ηλικία 8-9 ετών. Έπαιρνα ένα γαλλικό περιοδικό που είχε μέσα ένα μυθιστόρημα, σε μορφή κάτι σαν τα σημερινά τα κόμικς. Το μετέφραζα από τα γαλλικά και για να το κρύψω απ' τη μάνα μου κι απ' τον πατέρα μου το έκρυβα μέσα σε μία σκούρα κανάτα, που είχαμε πάνω στο ράφι. [...] Η πρώτη μου σκηνοθετική δουλειά ήταν πάλι μέσα απ' αυτό το περιοδικό. Περιέγραφε κάτι περιπέτειες από την Αφρική. Πήγγαινα, λοιπόν, στον κήπο που είχαμε πίσω από το σπίτι και τις σκηνοθετούσα. Έστηνα αντίσκηνα, προσπαθούσα να μιμηθώ λιοντάρια, ελέφαντες – τα έπαιζα, βέβαια, όλα εγώ [...]. Πριν φύγουμε από την Κωνσταντινούπολη, θα ήμουν ακόμη 10 χρονών, και θυμάμαι ότι έβγαλα ένα δικό μου περιοδικό. Δηλαδή ένα τετράφυλλο σχολικό τετράδιο, που είχε μέσα ένα ποίημα που είχα γράψει, ένα άλλο ποίημα που είχα διαβάσει και μου είχε αρέσει, κάποιο καλλιτεχνικό γεγονός, κανένα ανέκδοτάκι, δεν θυμάμαι αν είχε και τίποτα άλλο... πάνε 60-70 χρόνια από τότε. [...] Το περιοδικό αυτό το πουλούσα στους φίλους μου. Έβγαζα δυο τρία αντίτυπα και η πληρωμή ήταν σε βότσαλα, παράξενα βότσαλα. Όσο πιο παράξενα ήταν τόσο ανέβαινε η τιμή τους. Το σπίτι μας στην Κωνσταντινούπολη ήταν παραθαλάσσιο και, όπως όλα τα παιδιά, μαζεύαμε βότσαλα στην ακροθαλασσιά. Όταν σου λέω βέβαια ότι το πουλούσα, εννοώ σε έναν δυο φίλους και συμμαθητές μου.

Η ανέμελη αυτή περίοδος των παιδικών του χρόνων δεν κράτησε για πολύ. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή η κατάσταση για τους Έλληνες της Πόλης γινόταν ολοένα δυσκολότερη και πιο επικίνδυνη. Η Άγκυρα έγινε η πρωτεύουσα της «Δημοκρατίας της Τουρκίας», εκτοπίζοντας την Κωνσταντινούπολη, που κυριαρχούσε για περισσότερο από μια χιλιετία. Στην Πόλη στοιβαζόταν πλήθος εξαθλιωμένων Ελλήνων της Ανατολίας, που πέθαιναν καθημερινά κατά δεκάδες.

Η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης, τον Ιούλιο του 1923, επισφράγισε επισήμως τη συντριπτική ήττα και επιδείνωσε τα πράγματα για τους Έλληνες. Οι Τούρκοι παραβίαζαν πλέον τα δικαιώματα της ελληνικής μειονότητας με αυθαίρετες απελάσεις, κατασχέσεις περιουσιών, την απαγόρευση άσκησης διαφόρων επαγγελματιών, την παρεμπόδιση της λειτουργίας εκπαιδευτηρίων, το γκρέμισμα ναών κ.λπ. Αν και η συνθήκη προέβλεπε να εξαιρεθούν από την υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών οι Έλληνες κάτοικοι της Νομαρχίας της Κωνσταντινούπολης—όπως και οι μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης—, η ελληνική παροικία διαρκώς συρρικνωνόταν. Από τις περίπου τριακόσιες χιλιάδες Ελλήνων που ζούσαν στην ευρύτερη περιοχή της Κωνσταντινούπολης μέχρι την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης, περίπου διακόσιες χιλιάδες έφυγαν οριστικά μέσα στα επόμενα τρία χρόνια. Ανάμεσά τους ήταν και η οικογένεια Σεβαστίογλου.

Αυτή ήταν η πρώτη φορά που τα ιστορικά γεγονότα

υποχρέωσαν την οικογένεια του Γιώργου Σεβαστίκογλου να εγκαταλείψει τη γενέθλια γη. Οι προσφυγικές ρίζες της καταγωγής του τον ακολούθησαν. Ο ίδιος θα γνωρίσει αρκετές ακόμα φορές στη ζωή του την περιπέτεια της αυτοεξορίας.

Αποβιβάστηκαν στον Πειραιά το καλοκαίρι του 1924. Οι δραματικές εξελίξεις στο μικρασιατικό μέτωπο είχαν προκαλέσει μεγάλες αναταράξεις στην ελληνική πολιτική σκηνή. Κάθε προσπάθεια διακυβέρνησης της χώρας δεν είχε καμία διάρκεια και καμία τύχη. Διαδοχικές παραιτήσεις κυβερνήσεων, δίκες, εκτελέσεις, στρατιωτικά κινήματα και άλλες γνωστές πολιτικές περιπέτειες ακολούθησαν το 1922.

Όταν η οικογένεια Σεβαστίκογλου εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, στα τέλη Ιουλίου του 1924, την αρχηγία είχε ανάλαβει προσωρινά η κυβέρνηση Θεμιστοκλή Σοφούλη μετά την πτώση της κυβέρνησης του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, η θητεία της οποίας είχε διάρκεια περίπου τεσσάρων μηνών. Έναν χρόνο αργότερα θα επιβληθεί η δικτατορία Παγκάλου. Η κατάσταση της οικονομίας ήταν κρίσιμη και η απειλή μιας ολοκληρωτικής κατάρρευσης της χώρας ορατή. Την ίδια στιγμή η Ελλάδα έπρεπε να στεγάσει και να περιθάλψει ενάμισι εκατομμύριο πρόσφυγες. Ένα μέρος απ' αυτούς στεγαζόταν πρόχειρα σε διάφορους συνοικισμούς της πρωτεύουσας.

Για τους Έλληνες της Πόλης, η κατάσταση ήταν βέβαια

πολύ καλύτερη σε σχέση με τον προσφυγικό πληθυσμό της Μικρασίας, αφού μπόρεσαν να φέρουν μαζί τους τις οικονομίες που τυχόν διέθεταν και να προετοιμάσουν κάπως το νέο ξεκίνημα. Στην περίπτωση της οικογένειας Σεβαστίκογλου, η γιαγιά του, η Μαριγώ, είχε κληρονομήσει από τον άντρα της ένα αρκετά σεβαστό ποσό για την εποχή, με το οποίο αγόρασαν ένα διώροφο σπίτι στην οδό Θάσου, κοντά στην πλατεία Αμερικής. Εκεί έμεινε ολόκληρη η οικογένεια του Γιώργου Σεβαστίκογλου μαζί με τη γιαγιά και την οικογένεια του Πάνου Κωνσταντινίδη, που ήταν αδελφός της γιαγιάς του.

Οι Κωνσταντινουπολίτες γονείς του, που έδιναν πάντα μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση των παιδιών τους, τον έγραψαν στη Λεόντειο Σχολή, απ' όπου πήρε το απολυτήριο του δημοτικού. Στην επιλογή τους έπαιξε ρόλο, αφενός, το γεγονός ότι το σχολείο ήταν ελληνογαλλικό και, αφετέρου, ότι ήταν κοντά στο σπίτι τους, αφού μάλιστα το 1924 λειτούργησε για πρώτη φορά στα Πατήσια το νέο παράρτημα της Λεοντείου Σχολής. Για τη φοίτησή του στο γυμνάσιο έδωσε εξετάσεις στο Κολλέγιο Αθηνών, όπου αρίστευσε και του χορηγήθηκε η υποτροφία του σχολείου. Σε διαφορετική περίπτωση τα οικονομικά της οικογένειας δεν θα επέτρεπαν τη φοίτησή του στο Κολλέγιο. Ο αδελφός του Γιάννης φοίτησε στο Έκτο Γυμνάσιο της περιοχής τους, στην ίδια τάξη με τον Χρύσανθο (Μέντη) Μποστάντζογλου, σκιτσογράφο, θεατρικό συγγραφέα, στιχουργό και ζωγράφο, γνωστό πλέον με το ψευδώνυμο Μποστ, με τον

οποίο μάλιστα τα δύο αδέλφια συνδέθηκαν με βαθιά φιλία. Η Άλκη Ζέη θυμάται ακόμη έντονα τη γνωριμία της με τον Μέντη Μποσταντζόγλου, όταν για πρώτη φορά επισκέφτηκε το σπίτι των Σεβαστίκογλου, για να γνωρίσει τους γονείς του Γιώργου. Τη γνωριμία αυτή θα περιγράψει πολύ αργότερα στο αυτοβιογραφικό βιβλίο της με τίτλο *Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο*.

Στο Κολλέγιο ο Γιώργος Σεβαστίκογλου βρέθηκε στην ίδια τάξη με τον μετέπειτα σκηνογράφο του Θεάτρου Τέχνης Γιάννη Στεφανέλλη, αλλά και τον κατοπινό ζωγράφο και σκηνογράφο Ανδρέα Νομικό, του οποίου η καριέρα ξεκίνησε επίσης από το Θέατρο Τέχνης. Οι ενδιαφέρουσες όμως συμπτώσεις δεν σταματούν εδώ. Σε λίγο μικρότερη τάξη φοιτούσε ο Αλέξης Σολομός, γνωστός σκηνοθέτης και μεταφραστής του θεάτρου, ενώ το 1932 –έτος αποφοίτησης του Γιώργου Σεβαστίκογλου από το Κολλέγιο– ο Κάρολος Κουν διοριζόταν στο ίδιο σχολείο ως καθηγητής των αγγλικών. Με αφορμή την επέτειο των 25 χρόνων του Θεάτρου Τέχνης, ο Γιάννης Στεφανέλλης αφηγήθηκε:

Στο πίσω θρανίο ο Γιώργος Σεβαστίκογλου σιγομουρμούριζε, τέσσερα ολόκληρα χρόνια στο Γυμνάσιο, τραγουδάκια του Μωρίς Σεβαλιέ και δεν μ' άφηνε να προσέξω στο μάθημα. Για θέατρο, ούτε κουβέντα. Εκείνος λογάριάζε να γίνει αρχιτέκτων κι εγώ γιατρός. Ο Αλέξης Σολομός ήταν κι αυτός παρών, μα σε μικρότερη τάξη. Ένας λόγος που εμείς οι μεγαλύτεροι δεν του δίναμε και τόση σημασία.²

Από την Τασκένδη ως το Παρίσι, κι απ' το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου και τον Λυκαβηπτό ως τη Μόσχα και το θέατρο Βαχτάνγκοφ, η ζωή του σκηνοθέτη, θεατρικού συγγραφέα, μεταφραστή και δασκάλου ηθοποιών Γιώργου Σεβαστίκογλου αποτελεί ένα οδοιπορικό στην Ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Ίχνη, φωνές και τεκμήρια της γεμάτης περιπέτειες διαδρομής του διαπιστώνονται στο κατακερματισμένο καλλιτεχνικό του έργο, που περικλείει όμως τη δύναμη ιστορικών γεγονότων. Ενδεικτικοί σταθμοί: προσφυγιά από την Κωνσταντινούπολη στην Αθήνα· συμμετοχή στην Αντίσταση από τις γραμμές του ΕΑΜ και συμμετοχή στον Εμφύλιο· διαφυγή στη Σοβιετική Ένωση μετά το τέλος του Εμφυλίου· επαναπατρισμός, Απριλιανή δικτατορία, αυτοεξορία στη Γαλλία και πάλι πίσω στην περιπέτεια του επαναπατρισμού.

Η Κωνσταντίνα Ζηροπούλου ανασυνθέτει τη θεατρική διαδρομή του Γιώργου Σεβαστίκογλου, συνδέοντάς την με την Ιστορία και τον απόηκό της, φωτίζοντας παράλληλα τη ζωή του, που υπαγορεύτηκε από μια βαθιά και ακέραιη πίστη σε ιδανικά και αξίες, απαλλαγμένη από σκοπιμότητες και συμφέροντα.

Αξιοποιείται πλούσιο δημοσιευμένο και αδημοσίευτο αρχειακό υλικό, πολλά φωτογραφικά ντοκουμέντα και καταγράφονται πληροφορίες για αδιερεύνητες μέχρι σήμερα πτυχές του ελληνικού μεταπολεμικού θεάτρου.

Επίσης, στο βιβλίο αποτυπώνονται αφηγήσεις συνοδοιπόρων, συνεργατών και φίλων του, πλούσιες σε βιωματικό και ανεκδοτολογικό υλικό αλλά και συναισθηματικά γοητευτικές, που ταξιδεύουν τον αναγνώστη στην ατμόσφαιρα μιας ολόκληρης εποχής. Ιδιαίτερα πολύτιμες για όλα αυτά υπήρξαν βέβαια οι μαρτυρίες της γυναίκας του Γιώργου Σεβαστίκογλου, Άλκης Ζέη, που διατρέχουν όλα τα κεφάλαια του βιβλίου.

«*Ο Γιώργος, όπου κι αν βρέθηκε να κάνει θέατρο, το έκανε όπως έλεγε πως του έμαθε ο Κουν. Με την πίστη στη μεγάλη αποστολή του θεάτρου, την αυτοπάρνηση και την αυτοθυσία του αγώνα για ελεύθερη δημιουργία.*»

Άλκη Ζέη, συγγραφέας, η γυναίκα του

ISBN 978-618-03-0514-2

9 786180 305142

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 80514